

ROZPOSTRZEĆ (14) *vb pf*

rozpostrzeć (13), **rozpostreć** a. rozpostrzeć (1).

rof- (11), roz- (3).

Oba o oraz e jasne.

inf rozpostrzeć (5), rozpostreć (1) *HistRzym*. ◇ *praet 1 sg m* rozpostarłem (1). ◇ *3 sg m* rozpostarł (2). ◇ *3 pl m pers* rozpostarli (1). ◇ *imp 2 sg* rozpostrzy (3). ◇ *part praet act* rozpostarszy (1).

Sł stp: rozpostrzeć, rozprostrzeć, *Cn brak*, *Linde XVI w.* (dwa z niżej notowanych przykładów).

1. Rozciągnąć na szerokość [w tym: co (6)] (7) : [aby/ kiedy ie [umarłych] zły duch ofkarczy/ [...] á dobry Anioł ich bronić będzie/ było iáko vmárlemu [w grobie] všieść/ y dla ípofobnieyfzych odpowiedzi rozpostrzeć. *BusLic 21.*]

a. Umieścić na czymś płasko; *sternere Mącz*; *extendere PolAnt*, *Vulg (5)* : *Sternere* item significat, Słác/ rofpostrzeć/ przikrić. *Mącz 414c*; íamem rościágnął niebiofá/ y rofpoftárłem íam przez íię ziemię [*Is 44/24*]. *CzechRozm 9*.

rozpostrzeć na czym (2): Potym Ionátás rofpoftárízy íukno ná íiemi/ rzekł [...] *HistRzym 62v*; *SkarŻyw 101*.

W porównaniu (1): Ktory rofpoftárł niebo iáko íklep *BudBib 4.Esdr 16/60*.

Zwrot: »rozpostrzeć niebo« = *extendere caelum Vulg* [szyk zmienny] (1): *BudBib 4.Esdr 16/60*; [gdyż íam Bog [...] woła/ że íam wízytko ítworzył/ y niebo rozpoftárł *BudArt Z4v*].

[*Przen*:

Zwrot: »[kogo] na ziemię rozpostrzeć« = *powalić*: *Agdis [Jezus]* glossem barzo pokornego odpowiedziemy [!] nyeprziacziele naziemye rospostarł *SprChęd 45.*]

b. Rozwinąć chorągiew (2) : Ruíacy zás Chorągiew Polakom wydárli/ [...] wnet íá rofpoftárli/ W íwey zaíadce *StryjKron 255*.

Przen (1) :

Zwrot: »rozpostrzeć proporce« (1): żeby vmył iáko pan wízytkiego/ mógł rofpostrzeć íwe proporce. *GórnDworz li*.

2. Pokryć czymś rozpostartym [co czym] (1) : kazał wiele poftáwów íedwabnych przynieść/ á teyże nocy kázał ími wízytko miáłto y vlíce rofpoftreć. *HistRzym 8*.

3. Rozszerzyć, powiększyć zasięg, trwanie, nasilenie [co] (5) :

Zwrot: »rozpostrzeć szeroko« (2): rofpoftrzy ízóroko Sławę íwoię/ niech będzie widoma ná oko. *KochPs 83 [idem] 84*.

a. O powierzchni; *prorogare Mącz*; *dilatare PolAnt (2)* : Rozpoftrzy mieyfce namiotu íwego *BibRadz Is 54/2*; *Prorogare imperium*, páńftwá rozízerzić/ rofpoftreć. *Mącz 358a*.

b. O wypowiedzi (1) : [Rozpoftárłem ía próżby moie przed Krolem [*prostravi ego preces meas coram rege*] *Leop Ier 38/26 (Linde)*.]

Zwrot: »szeroko rozpostrzeć« (1): *Fuse copiose lateque dicere*, Szeroko rzecz rofpoftreć. *Mącz 139c*.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1)* : *Dispalo*, *Rozpoftreć. Mącz 90c*.

Synonimy: 1. rozciągnąć, rozdziergnąć, rozłożyć, rozpiąć, rozpuścić, rozstawić, rozszerzyć, roztoczyć, rozwinąć.

Formacje współrdzenne: postrzeć, popostrzeć, przyostrzeć, rozpostrzeć się, spostrzeć się; rozpostrzyć, rozpostrzyć się; rozpostrzać, rozpostrzać się; rozpościerać, rozpościerać się.

Cf **ROZPOSTARCIE, ROZPOSTARTY**

KW